

Rákoshegy története

Szülőhelyem virágzása, hervadása és jelene

1. rész

A település létrejötte, a név születése

Budapest X. kerületének, Kőbányának szomszédságában egy ősi település található: Rákoskeresztúr. A honfoglalás óta létező falu a török uralom alatt elnéptelenedett. Előbb szlovák, majd később sváb telepesekkel népesítették be. Az ötvenes években „amikor én még kisserác voltam” még két falurészből állt, az egyikben: többségében katolikus svábok, a másik felében: evangélikus tótok laktak. Mindkét nemzetiség asszonyai akkor még a népükre jellemző népviseletet hordták. A faluhoz több külterület — Podmaniczky birtok — tartozott, a mai Rákoshegy, Rákosliget. Az 1800-as évek utolsó évtizedében ezek a földek már **Fuchs Ignác** rákoskeresztúri földbirtokos, vállalkozó tulajdonát képezték, aki ezeket **1891–92-ben** 540 négyszögöles telkekre felparcelláztatta. Fuchs Ignác a Rákoskeresztúrtól déli irányban lévő magasan fekvő, a vasúti sínek előtti kavicsbányáig húzódó területet feleségéről, **Zsófiatelepnak** nevezte el. Ez lett Rákoshegy első neve.

A zsófiatelepi villakert méretű telkek népszerűek lettek a kitűnő levegőnek, a szép környezetnek, a kedvező áraknak és a közeli vasútállomásnak köszönhetően. Az állomásépületen ekkor még a **Rákoskeresztúr-kavicsbánya** felirat szerepelt. Budapestről a középosztálybeli tisztviselők, hivatalnokok, művészek, kereskedők, iparosok választották új otthonuknak, vagy nyaralójuknak ezt a kiváló adottságú helyet.

A századfordulóra már a vasúton túli terület is elkezdett benépesülni. A helyiek az elegánsabb zsófiatelepi részt „Budának”, a kavicsbánya és a vasúton túli területet „Pestnek” nevezték. Szébbnél szébben megtervezett, jó minőségben, korszerűen megépített villák, családi házak nőttek ki a földből rövid idő alatt. A színes virágokkal, gyümölcsfákkal, konyhakertekkel díszített település nyaralójelleget öltött. A vasútállomás épületén **1900-ban** már a **Rákoskeresztúri-nyaraló** felirat volt olvasható. Innen félóra alatt ért be a vonat a 15 km-re lévő Keleti-pálya-udvarra. Az üzletek, a községközpont a vasútállomás közelében, a kavicsbányán túli területen voltak találhatóak.

Rákoshegy története Szülőhelyem virágzása, hervadása és jelene

A vizet 22–24 méter mély ásott kutakból nyerték. Ezek egyre kevesebb vizet adtak, kezdtek kiszáradni. A villák, családi házak jelentős részét — megelőzve a vezetékes ivóvizet — fürdőszobával, angol WC-vel építették. Egyre sürgősebbé vált a biztonságos, vezetékes ivóvízhálózat kialakítása. **1911-ben** közösségi társulással létrejött a saját — csak az itt lakóknak szolgáltató — vízmű: kúttal, szivattyúházzal, vízvezetékhalózzal és Rákoshegy ma is jellegzetes építményével, a 250 m³ űrtartalmú víztoronnyal.

1912-ben a házak több mint felében már élvezhették a bevezetett, tiszta víz áldásos kényelmét.

A víztorony szomszédságában az akkor megalakuló Önkéntes Tűzoltóegylet szertárt és gyakorló-helyet hozott létre.

*A fiatalabbaknak:
Magyarország községeinek
többségébe csak fél évszázad
múlva, a hatvanas, hetvenes
években jutott el a vízvezeték.*

A telepések közössége gondoskodott a főutak burkolatáról, a fásításról, a közvilágításról, a magániskoláról és még a saját rendőr és orvos fizetéséről is.

A helyiek maguk között településüket már **Rákoshegynek** hívták, ugyanis magasabb, jó levegőt szívtak, mint a budai Gellérthegyen élők. Hiába kérték, Rákoskeresztúr hatóságai nem engedélyezték a névváltoztatást. **A már elterjedt szóhasználat akkor vált de facto valósággá, amikor a Magyar Királyi Államvasutak 1913-ban a menetrend egyszerűsítése végett a vasútállomás eddigi hosszú elnevezését Rákoshegyre rövidítette.**

/A következő rész címe: Önállóvá válás/